

Onderwerp Aanpak vervangen damwanden Zomervaart - Zomerkade	
Nummer	2022/1690971
Portefeuillehouder	Berkhout, R.A.H.
Programma/beleidsveld	5.1 Openbare ruimte en mobiliteit
Afdeling	PCM
Auteur	Rengers, C.
Telefoonnummer	023-5113276
Email	crengers@haarlem.nl
Kernboodschap	De damwand aan de Zomervaart, tussen de Zuiderbrug aan de Schalkwijkerstraat en de Nagtzaambrug, is aan beide kanten in slechte staat en dringend aan vervanging toe. Aan beide zijden van het water staat langs de damwand een bomenrij. Meestal moeten bomen in zo'n situatie worden gekapt om de damwanden te kunnen vervangen, dit heeft te maken met de aanwezige boomwortels. Aangezien het een hoofdbomenstructuur betreft is dit niet wenselijk en is naar een alternatieve oplossing gezocht. Door aan de Zomerkade-kant de damwand in het water vóór de bestaande damwand te plaatsen, is het mogelijk de grotere bomen (ouder dan vijftig jaar) aan deze zijde te behouden. Hierdoor wordt de vaart aan deze kant iets smaller. Het Hoogheemraadschap geeft aan dat dit met oog op de doorstroming niet aan beide kanten van de vaart wenselijk is. De damwand aan de Zomervaart-zijde wordt daarom op reguliere wijze vervangen. De kleinere bomen aan de Zomervaart-zijde worden vervangen door meer bomen, waarbij tevens groeiplaatsverbetering plaatsvindt.
Behandelvoorstel voor commissie	Het college stuurt de informatienota ter kennisname naar de commissie Beheer. Het is een groot onderhoud project. De vervanging van de damwanden Zomervaart – Zomerkade heeft invloed op de bomen. Omdat het hier de hoofdbomenstructuur betreft, informeert het college de raad actief over de voorgenomen kap van de bomen aan de Zomervaart.
Relevante eerdere besluiten	N.v.t.
Besluit College d.d. 18 april 2023	1. Het college stelt de informatienota aan de commissie vast. de secretaris, de burgemeester,

1. Inleiding

Het vervangen van de damwanden betreft een groot onderhoud project met lage impact. De vervanging van de damwanden Zomervaart – Zomerkade heeft invloed op de bomen. Omdat het hier de hoofdbomenstructuur betreft, informeert het college de raad actief over de voorgenomen kap van de bomen aan de Zomervaart.

Deze nota geeft informatie over de werkzaamheden voor het vervangen van de damwanden op de Zomervaart en Zomerkade die echt noodzakelijk zijn voor het behoud van de taluds van de Zomervaart. De status van de damwand is zeer slecht, waardoor hij vanwege instortgevaar wordt gemonitord. Voor de veiligheid is het zaak snel de damwanden te vervangen.

Er is samen met het Hoogheemraadschap van Rijnland gezocht naar de beste uitvoeringsmethode, om beschadigen van boomwortels en de kronen van de bomen te voorkomen. Het onderzoek had tot doel dat zoveel mogelijk bomen behouden kunnen worden. De kap van de bomen aan de Zomervaart-zijde is helaas noodzakelijk om de damwand te kunnen vervangen en de doorstroming van het oppervlaktewater te kunnen waarborgen. Na het vervangen van de damwand worden weer jonge, gezonde en kansrijke bomen aangeplant met een groeiplaatsverbetering. Hierdoor wordt de hoofdbomenstructuur langs de Zomervaart gewaarborgd voor de toekomst.

Ter onderbouwing zijn als bijlagen aan de informatienota toegevoegd;

- Bijlage 1 - Bomeneffect analyse (BEA): effect op de bomen als de damwand regulier wordt vervangen
- Bijlage 2 - Tekening BEA: visuele weergave van de betreffende bomen
- Bijlage 3 - Advies vervangen houten damwand: nut-en-noodzaak vervanging huidige damwand
- Bijlage 4 - Ontwerp vervangen damwand Zomervaart-Zomerkade: tekening met locatie vervanging damwand en type damwandconstructie en details.

2. Kernboodschap

De damwand aan de Zomervaart, tussen de Zuiderbrug aan de Schalkwijkerstraat en de Nagtzaambrug, is aan beide kanten in slechte staat en dringend aan vervanging toe. Aan beide zijden van het water staat langs de damwand een bomenrij. Meestal moeten bomen in zo'n situatie worden gekapt om de damwanden te kunnen vervangen vanaf het water, dit heeft te maken met de aanwezige boomwortels. Aangezien het een hoofdbomenstructuur betreft is dit niet wenselijk en is naar een alternatieve oplossing gezocht.

Door aan de Zomerkade-kant de damwand in het water vóór de bestaande damwand te plaatsen, is het mogelijk de grotere bomen (ouder dan vijftig jaar) aan deze zijde te behouden. Hierdoor wordt de vaart aan deze kant iets smaller. Het Hoogheemraadschap geeft aan dat dit met oog op de doorstroming niet aan beide kanten van de vaart wenselijk is. De damwand aan de Zomervaart-zijde wordt daarom op reguliere wijze vervangen. De kleinere bomen aan de Zomervaart-zijde worden vervangen door meer bomen, waarbij tevens groeiplaatsverbetering plaatsvindt.

3. Consequenties

3.1 Voor de damwandconstructies is ruimte nodig

Voor het plaatsen van beide damwanden vanaf het water is ruimte nodig, boven de plek waar de nieuwe damwand komt te staan. Een damwand heeft een hoogte van 5 a 6 meter. Aan de Zomerkade-kant is deze ruimte te bewerkstelligen door de nieuwe damwand voor de bestaande damwand te plaatsen met snoeiwerkzaamheden aan de kruin van de bomen om deze te kunnen behouden. Aan de Zomervaart-zijde is het niet mogelijk om zonder kap van de bomen ruimte te creëren om de damwand te plaatsen. Hiervoor zal een kapvergunning aangevraagd worden.

De Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (ARK) is akkoord met het ontwerp, bestaande uit een kunststof damwand met houten deksloof.

3.2 Doorstroming oppervlaktewater Zomervaart is gegarandeerd

Door de damwand aan de Zomerkade voor de bestaande damwand te plaatsen wordt het oppervlaktewater minimaal beperkt in de doorstroming en is dit getoetst door het Hoogheemraadschap van Rijnland. Het advies hierin was dat het versmallen van de watergang op deze locatie geen bezwaren oplevert voor de doorstroming, waarbij de waardes uit de toetsing ruim onder de richtlijnen (legger) blijven van Hoogheemraadschap van Rijnland.

3.4 Nader onderzoek naar Niet Gesprongen Explosieven (NGE) is nodig

Naar aanleiding van het bureauonderzoek explosieven, blijkt dat het gebied op basis van de aangetroffen feiten deels verdacht is op de aanwezigheid van explosieven uit de Tweede Wereldoorlog (Ontplobbare Oorlogsresten/Conventionele Explosieven). Voor het veilig plaatsen van de nieuwe damwanden is daarom een nader detectieonderzoek benodigd, met als doel het detecteren van mogelijk aanwezige explosieven ter plaatse van de Zomervaart.

4. Groenparagraaf

De Zomervaart is een belangrijke groenader in De Amsterdamse Buurten en onderdeel van het Natuur Netwerk Haarlem. Langs het water liggen enkele grasvelden en bosplantsoenen die de wijken min of meer dooraderen. De Zomervaart vormt een verbinding tussen (de bermen langs) het Spaarne en de Prins Bernhardlaan.

4.1 Er wordt een mix van boomsoorten terug geplant

De 16 bomen aan de Zomervaart-zijde worden na de werkzaamheden vervangen door een goede mix van boomsoorten met hoge ecologische en niet ecologische waarde, passend in het straatbeeld. De inheemse bomensoorten hebben een hoge ecologische waarde. De niet-ecologische boomsoorten kunnen goed en duurzaam uitgroeien in en rondom verharding/kademuur. Ook kan deze boomsoort goed tegen droogte en is daardoor klimaatbestendig. Omdat ook gezonde bomen worden gekapt is de stelregel dat er meer bomen terugkomen dan er gekapt worden. De precieze hoeveelheid wordt in het compensatieplan meegenomen waarbij gekeken wordt naar de ondergrondse mogelijkheden (damwandankers) en het bovengrondse beeld.

Het vervangen van bomen aan één zijde van de vaart heeft als bijkomend voordeel dat de toekomst van de hoofdbomenstructuur langs de Zomervaart wordt gewaarborgd. Wanneer de bomen aan de noordzijde over ongeveer 15 jaar aan het einde van hun levensduur zijn, zijn de bomen aan de zuidzijde weer van voldoende grootte om de hoofdbomenstructuur in stand te houden langs de Zomervaart.

De voorgenomen kap van de bomen is met Platform Groen besproken. Het platform heeft begrip voor de keuze om de bomen te kappen voor het vervangen van de damwand en heeft geen bezwaar tegen de beoogde kap.

4.2 De groeiplaats van de bomen wordt verbeterd

De bomen aan de Zomervaart maken onderdeel uit van de hoofdbomenstructuur. Op dit moment zijn de bomen aan de zuidzijde aanmerkelijk kleiner dan de bomen aan de noordzijde (zie onderstaande foto's). Dit heeft o.a. te maken met de kleine groeiplaats die de bomen nu hebben aan de zuidzijde. Bij de vervanging van de bomen wordt ook aandacht gegeven aan de verbetering van de groeiplaatsen van de bomen.

Zomervaart (zuidzijde) | Zomerkade (noordzijde)

Zomervaart (zuidzijde) | Zomerkade (noordzijde)

Foto's: Huidige bomen aan de Zomervaart

4.3 Groenstrook wordt biodiverser

Door toevoeging van inheemse boomsoorten en solitaire heesters zal de biodiversiteit in de groenstrook toenemen. Daarnaast wordt binnen het project nog bekeken of de bermen van bloemrijk kruidenmengsel kunnen worden voorzien, of dat er minder en gefaseerd gemaaid kan worden (of ecologisch maaibeheer toegepast kan worden) om bij te dragen aan de biodiversiteit.

4.4 Het toepassen van natuurvriendelijke oevers is niet mogelijk

Binnen het project is er een afweging gemaakt om natuurvriendelijk oevers te realiseren, met de volgende afwegingscriteria voor lage kaden:

- A. Natuuroevers: dit kan niet wanneer de waterdiepte op de oeverlijn (scheiding water en land) te groot is of omdat er kwetsbare objecten (kunstwerken, paden, bomen langs paden etc.) op te korte afstand tot de oeverlijn aanwezig zijn;
- B. Een 'eiland'-natuuroever: dit kan alleen op oeverlengtes waar wel voldoende afstand tussen te beschermen objecten en de oeverlijn is en de oeverhoogte niet te groot;
- C. Beschoeiing: dit kan bij lage oevers.

Bij de analyse is gekeken naar oeverhoogte, waterdiepte en afstand op de oever van de oeverlijn tot het eerste fysieke object (boom, meubilair, paden kunstwerken etc.). Uit de analyse blijkt dat er sprake is van een gemiddelde oeverhoogte van 0.70 m, gemiddelde waterdiepte van 1.00 m en een zeer beperkte vrije oeverlengte. Hierdoor is een natuurlijk-vriendelijke oever op deze locatie niet mogelijk.

Conclusie is dat een damwand als oeverbescherming, conform de huidige situatie valide is.

5. Duurzaamheidsparagraaf

Door de gekozen uitvoeringsmethodiek blijven de huidige bomen aan de Zomerkade-kant staan. Voor de te kappen bomen aan de Zomervaart-zijde wordt nog een nadere invulling gegeven, in samenspraak met de aannemer, conform het 10R model voor circulariteit. De damwandconstructie, bestaande uit kunststof schermen gecombineerd met lange (houten) palen, heeft een levensduurverwachting van 60 jaar (in plaats van houten schermen met een levensduurverwachting van ca. 20 jaar). Hierdoor zal de damwand minder vaak moeten worden vervangen. Het systeem (Prolock Omega systeem) is ook toegepast aan de Garenkokerskade en valt in de hoogste levenscyclusanalyse (categorie 1) en heeft daardoor een milieuprofiel met een zeer gunstige MKI score.

6. Vervolg

6.1 Kapvergunning is benodigd

De kapvergunning met bijbehorende compensatie en beplantingsplan moet nog worden aangevraagd.

Eén boom aan de noordzijde vergt nog nader onderzoek i.v.m. de afstand van de kruin tot de damwand. De wens is deze te behouden, maar het kan zijn dat het toch nodig is deze ook te kappen. Dan zal deze worden meegenomen bij de kapvergunning.

6.2 Uitvoeren van Explosieven detectieonderzoek

Het gebruikelijke detectieonderzoek ter plaatse van de Zomervaart betreft het eventueel vaststellen van de aanwezigheid en ligplaats (x, y en z-coördinaat) van explosieven.

6.3 Tijdens realisatie geen ligplaatsvoorzieningen

Afstemming heeft plaatsgevonden met de Havendienst in verband met ligplaatsvoorzieningen in de Zomervaart. De realisatie staat gepland in november van dit jaar en dat is buiten het vaarseizoen, hierdoor is de verwachting dat niet veel gebruikers een alternatieve ligplaats nodig hebben, maar dat zal verder worden geïnventariseerd. De alternatieve ligplaats zal in samenspraak met de Havendienst worden aangeboden.

6.4 Kans om inzamelvoorzieningen aan te passen

In de huidige situatie, op de hoek Zomervaart en Patriarchstraat, staat er één ondergrondse container en twee bovengrondse containers. In de nieuwe situatie is het voorstel van Spaarnelanden om de twee bovengrondse containers ook ondergronds aan te brengen. Dat verbetert het straatbeeld en de inzamelcapaciteit wordt groter. Daarnaast is het achteraf alsnog plaatsen van ondergrondse containers niet meer mogelijk in verband met de geplaatste ankers van de nieuwe damwand door de onderlinge afstand.

6.5 Participatie (informeren) wordt georganiseerd

Bewoners en ligplaatshouders van de Zomervaart worden geïnformeerd over de damwand uitvoeringsmethodiek (inclusief beoogde kap van bomen), detectieonderzoek explosieven, aanpassing inzamelvoorzieningen en boomsoort plus -locatie van de nieuw te planten bomen. Omdat voor deze hoofdbomenstructuur een specifieke, goed doordachte en voor deze locatie geschikte mix is voorgesteld, is het niet wenselijk de bomenmix te laten kiezen door de bewoners.

6.6 Kans om een Fauna uittrede plaats (FUP) – eenden trap aan te brengen

Een kans binnen het project is het aanbrengen van eenden trappen/Fauna Uittrede Plaatsen om de dieren de mogelijkheid te geven vanuit het water aan land te komen, waarbij de locaties nog nader bepaald wordt.

7. Planning

De planning loopt uit door het nog organiseren van de informatiebijeenkomst, aanvraag van de kapvergunning en uitvoeren van explosieven detectieonderzoek. Daarnaast moeten de werkzaamheden uitgevoerd worden buiten het vaarseizoen, het broedseizoen en de vleermuisroutes. Start uitvoering staat nu gepland voor november 2023 en oplevering maart 2024.

8. Bijlagen

Bijlage 1 - Bomeneffect analyse (BEA);

Bijlage 2 - Tekening BEA;

Bijlage 3 - Advies vervangen houten damwand;

Bijlage 4 - Ontwerp vervangen damwand Zomervaart-Zomerkade.